

▲ De aanleg van het bungalowpark in de Makkumer Zuidwaard. Verderop zijn Noordwaard en de Afsluitdijk te zien. (Foto: Aerophoto Eelde)

Makkumer Zuidwaard

Bungalows, surfers en weidevogels

Voor de IJsselmeerkust bij Makkum

bevinden zich ingepolderde zandplaten. Deze kustzone is van oudsher een ecologische verbindingszone en bij vele vogels in trek. Een van de polders, de Makkumer Zuidwaard, is lange tijd door de landbouw gebruikt. Sinds enige tijd is dit gebied ook door de recreant ontdekt. Dankzij goed overleg tussen gemeente, projectontwikkelaar en It Fryske Gea worden nu de recreatiemogelijkheden vergroot én een natuurgebied gecreëerd.

Kees Siderius

Na de aanleg van de Afsluitdijk zijn langs de Friese kust in het IJsselmeer verschillende zandplaten gevormd. Na verloop van tijd hebben boeren ze als weidegronden in gebruik genomen. Soms werden er dijkes aangelegd. Ten westen van Makkum zijn zo de Noordwaard en de Zuidwaard ontstaan, van elkaar gescheiden door het Makkumer Diep.

De Noordwaard bleef alleen over water bereikbaar, is in 1985 aan natuurbeschermingsorganisatie It Fryske Gea in beheer gegeven en nu al weer geruime tijd natuurreservaat. Met name riet-, moeras- en weidevogels maken veel gebruik van deze deels voormalige rietpolders.

Holle Poarte

De Makkumer Zuidwaard lag pal tegen de oude Zuiderzeedijk aan en werd door boeren als grasland gebruikt. Toen de bedrijvigheid in het Friese kustplaatsje toenam, werd in de noordoosthoek van de Zuidwaard een nieuw industrieterrein in gebruik genomen, waar ook de grote werf een plaatsje kreeg. Onder invloed van het toegenomen toerisme werden vervolgens een jachthaven en een camping in de Zuidwaard aangelegd, genaamd de Holle Poarte.

Enkele jaren geleden werden plannen ontwikkeld om de jachthaven te vergroten. Het landbouwgebied in de polder was inmiddels aangewezen als relatienotagegebied. It Fryske Gea streefde naar meer natuurgebieden langs de Friese kust en maakte bezwaar tegen de uitbreiding. Dat bezwaar werd afgewezen.

Korte tijd later maakte een projectontwikkelaar bekend in het noordelijke gedeelte van de Zuidwaard een groot bungalowpark te willen vestigen. Ook het industrieterrein was inmiddels uitgebreid. It Fryske Gea besloot met de andere partijen rond de tafel te gaan zitten om samenwerking te onderzoeken. Op verschillende plaatsen in Friesland heeft de afgelopen jaren tussen natuurbescherming en makers van

recreatieplannen een felle juridische en procedurele strijd gevoed, waarbij de natuur meestal als verliezer uit de bus gekomen is. Bij Makkum wilde men het anders aanpakken.

500 Huisjes

Met projectontwikkelaar Van Bekkum en de gemeente Wûnseradiel bleek het prettig praten. Deze partijen hadden geen behoefte aan jarenlange procedures en toonden interesse in de natuurontwikkelingsplannen. Kern van hun eigen plan was een groot bungalowpark met maximaal 500 huisjes. In de ogen van It Gea diende dan de landbouwfunctie in de rest van de polder te moeten veranderen in een natuurfunctie.

Na intensief overleg hierover werd men het eens over de volgende afspraken. De Holle Poarte krijgt een rechtstreekse verbinding met de ringweg rond Makkum. Langs deze weg wordt het bungalowpark in fasen - afhankelijk van de belangstelling - aangelegd. De zuidelijke Zuidwaard krijgt een natuurbestemming en wordt volgens een plan van It Fryske Gea ontwikkeld. Daarnaast zijn op verzoek van It Gea een aantal veranderingen in en rond het recreatiegebied doorgevoerd.

Bij natuurreservaat Noordwaard is veel activiteit van windsurfers. Dat komt onder andere omdat veel mensen de toegang naar de Holle Poarte te duur vinden. Afgesproken is nu dat daar een grotere en gratis opstapplaats voor surfers komt. Tijdens de zomerdrukke van 15 juni tot 1 september is surfen bij de Noordwaard toegestaan. Zodoende wordt de drukte enigszins gespreid. Om de zuidelijke Zuidwaard tegen surfers te beschermen is geen verbod, maar een technische oplossing gekozen. Direct ten zuiden van de huisjes is vlak langs de kust een dam van basaltblokken gelegd, zodat surfers daar niet meer gemakkelijk aan land zullen gaan om uit te rusten of te picknicken.

Slenken met riet

‘Het toekomstige natuurgebied moet een nat en drassig karakter krijgen’, vertelt Ultsje Hosper van It Fryske Gea. ‘Het gebied kenmerkt zich door ondiepten en platen. Er zullen slenken gegraven worden om het idee van een zandplaat te krijgen, met riet, ruigte en struweel.’ Er zijn tevens mogelijkheden voor de ontwikkeling van schraal grasland.

It Fryske Gea zal zorgen voor wandelpaden en educatieve informatie op relevante plaatsen. De verrijkte poldergrond wordt door de projectontwikkelaar afgegraven en weer groten-deels gebruikt voor het ophogen van het huisjesterrein. Volgens Hosper gebeurt dit met gesloten beurzen: het graafwerk wordt verrekend met de (reële) grondprijs. Een complicatie bij dit alles was wel, dat de gemeente net enkele jaren geleden de grond in de Zuidwaard-polder aan verschillende boeren had verkocht. Toen vervolgens dit project mee kon doen met de lopende ruilverkaveling Wonseradeel-Zuid, was het voor die boeren eenvoudiger elders weer goede grond te verkrijgen. Uiteindelijk wilde iedereen aan het plan meewerken. De diverse wijzigingen in het bestemmingsplan zijn in één ronde doorgevoerd.

Uitermate tevreden

In het afgelopen jaar is de rechtstreekse weg naar de Holle Poarte aangelegd. Op verzoek van It Gea zijn hier drie duikers onder gelegd - twee natte en één droge - om een betere verbinding voor dieren te verkrijgen. De basaltdam ligt er en een deel van het graafwerk is ook al gedaan. De verdere inrichting van het natuurgebied zal het komende jaar ter hand genomen worden.

Hosper, die namens It Fryske Gea en de Friese Milieufederatie in de projectgroep zit, benadrukt dat alle betrokkenen uitermate tevreden zijn over de samenwerking en het bereikte resultaat. ‘Hier hebben alle partijen voordeel bij gehad en de natuur is er ook beter van geworden.’